Zbornik Instituta za kriminološka i sociološka istraživanja, 2023, Vol. 42, Br. 2–3, 189–191

Prikaz knjige

Elderly People and Discrimination: Prevention and Reaction*

Urednik: Zoran Pavlović

Institut za kriminološka i sociološka istraživanja iz Beograda i Advokatska komora Vojvodine iz Novog Sada zajednički su priredili i objavili zbornik *Stari ljudi i diskriminacija: Prevencija i reakcija* (orig. *Elderly People and Discrimination: Prevention and Reaction*), koji sadrži članke prikazane na istoimenom međunarodnom naučnom tematskom skupu. Konferencija je održana 26. i 27. oktobra 2023. godine u prostoru zgrade Platoneuma, u saradnji sa domaćinima iz Ogranka Srpske akademije nauka i umetnosti u Novom Sadu. Predstavljanje objavljenih rezultata je okupilo brojnu naučnu i stručnu javnost zainteresovanu za teme pravnog položaja starijih lica, društvenih izazova sa kojima se ova populacija suočava, viktimizacije starijih, kao i za politike usmerene ka poboljšavanju ostvarivanja prava i garantovanju ravnopravnosti i dostojanstva pripadnika ove rastuće demografske kategorije.

Većina od oko 50 autora iz Srbije i još 13 zemalja (SAD, Severna Makedonija, Mađarska, Japan, Italija, Rumunija, Kina, Belorusija, Portugal, Austrija, Holandija, Hrvatska i Francuska) objedinio je raznovrsne rezultate i zaključke u 42 originalna naučna i stručna članka podeljena u četiri poglavlja: pravni aspekti; kriminologija i viktimologija; ljudska prava starijih i završni deo koji se bavi socijalnom uključenošću i digitalnim aspektima starenja. Publikacija je obimna, budući da ukupno ima 743 stranice, a osim jednog teksta napisanog na ruskom, ostatak radova je objavljen na engleskom jeziku.

Ovogodišnji Zbornik predstavlja dragocen zajednički doprinos kontinuranom radu dveju institucija, koje su dugi niz posvećene ovoj i srodnim temama, kao i velikog broja autora iz međunarodne akademske i stručne zajednice u predstavljanju rezultata istraživanja, koji podjednako mogu da posluže kao osnova i podstrek za nove naučne poduhvate, ali i na činjenično utemeljene prakse u primeni ljudskih prava u širokom spektru institucija.

---

* Pavlović, Z. (Ed.). (2005). *Elderly People and Discrimination: Prevention and Reaction*. Institute of Criminological and Sociological Research, Vojvodina Bar Association. https://doi.org/10.47152/HRPR2023

Prvi tematski deo knjige bavi se pravnim osnovama jednakog statusa starijih osoba koji su od ključne važnosti za sprečavanje diskriminacije pripadnika ove demografske grupe. Uključujući doprinose iz različitih zemalja, ovaj odeljak nudi vredne uporedne uvide. U konkretno obrađene teme ubrajaju se problem oslobađanja starijih iz zatvora u SAD; zaštita prava starijih u krivičnom zakonodavstvu, praksa doživotnog zatvaranja u Mađarskoj; prevare u kojima su žrtve stariji ljudi u Japanu; evropska persektiva zaštite od diskriminacije starijih u krivičnom postupku; položaj starijih osuđenika u krivično-pravnom sistemu Rumunije; pravo na dostojanstvenu smrt; krivična politika prema starijima u NR Kini; pristupačnost pravde starijim licima; položaj baba i deda u porodičnom zakonu Srbije i problemi starijih u zatvorima u Italiji.

Drugi deo knjige fokusiran je na položaj starijih u krivičnom postupku i viktimološkim problemima. Budući da pozna faza života nosi sa sobom posebne izazove, starije osobe su ranjivija kategorija za određene vrste zločina gde su naročito na meti usled životnih i društvenih okolnosti u kojima se nalaze. U ovoj sekciji nalazi se 11 radova koji se bave različitim problemima starijih osoba i kao žrtava i kao počinitelja u različitim fazama krivičnog postupka. Pred čitaocima se nalaze radovi o forenzičkom razgovoru sa starijima kao žrtvama zločina; pravima starijih kao optuženih u krivičnom postupku; pravni okvir zaštite starijih u Srbiji; studije slučaja o položaju starijih osuđenika u KPD-u u Nišu i starenju ekstremno siromašnih; o umanjenju kazni starijim licima i njihovom pomilovanju; starima kao žrtvama zločina sa elementima nasilja; kao i iskustva pravne zaštite starijih lica iz Italije i Brazila.

Treći deo publikacije bavi se temom koja je od izuzetnog značaja za prevenciju diskriminacije starijeg stanovništva: ugrožavanja i nepoštovanja njihovih osnovnih ljudskih prava. Među temama uključenim u predstavljene priloge spadaju diskriminacija starijih u kontekstu epidemije COVID-19; diskriminacija starijih u domovima za stare; zdravstveni status starijih u zatvorima; ljudsko-pravni pristup starenju u EU i pristup starijima Evropskog suda za ljudska prava; prevencija zlostavljanja starijih; položaj starijih u neformalnim naseljima i položaj osoba sa invaliditetom.

Četvrta tematska celina je posvećena oblastima koje su posebno važne za starije osobe u modernom dobu, njihovoj socijalnoj isključenosti i kompetencijama neophodnim za digitalne transformacije. Ovaj odeljak se takođe sastoji od 11 priloga koji nude naučne odgovore i mere politike o društvenom položaju ovih osoba u savremenom svetu. Uključena poglavlja obuhvataju različite pitanja koja se tiču (ne)dostupnosti kulturnih sadržaja starijim ljudima; tretman starijih u zatvorima; položaj starijih naučnica u Srbiji; zaštita ličnih podataka starijih lica; o diskriminaciji starijih iz perspektive generacijskog jaza; digitalno isključivanje starijih ljudi i položaj starijih u sajber-prostoru; primena nege koju pružaju roboti; administartivni aspekti pružanja socijalne zaštite

starijima; stigmatizacija suicidnog ponašanja među starijom populacijom u Srbiji i ljudska prava starijih u kontekstu revidirane Evropske socijalne povelje.

Prikazana publikacija bez sumnje nudi akademskoj i stručnoj javnosti sveobuhvatan, teorijski i empirijski bogat i raznovrstan pregled naučnih saznanja o starima. Veći broj tema, primenjenih pristupa i disciplina nimalo ne udaljava čitaoca od zajedničkog cilja autora zbornika da pruže vredne priloge razumevanju, prevenciji i reakciji na diskriminaciju starijih ljudi, kao i celovitom poboljšanju njihovog društvenog položaja, kvaliteta života i ljudskog dostojanstva.

Andrej Kubiček *

* Korespodencija: andrejkubichek@gmail.com, Institut za kriminološka i sociološka istraživanja, Gračanička 18, 11000 Beograd, Srbija. ORCID https://orcid.org/0000-0003-4564-2827
Predloženo citiranje: Kubiček, A. (2023). Stari ljudi i diskriminacija: prevencija i reakcija (prikaz knjige). *Zbornik Instituta za kriminološka i sociološka istraživanja, 42*(2–3), 189–191.
©2023 by authors
This article is an open access article distributed under the terms and conditions of the Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International (CC BY-NC 4.0).